

МЕНЕДЖМЕНТ ЗАКЛАДІВ ІНТЕРНАТНОГО ТИПУ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

*Денисовець Т. М., Денисовець І. В., Мазан О. Ю.
Полтава, Україна*

Негативні явища, що спостерігаються у політичному, економічному, культурному житті України в останнє десятиріччя, справляють небажаний вплив на формування свідомості молодшої генерації українців. Особливо це стосується дітей, що зростають у соціально несприятливих умовах, тобто коли їхнє найближче оточення не тільки не допомагає їхній оптимальній соціалізації, а дезорієнтує дітей і молодь, штовхає до прийняття антигуманної системи цінностей. У цих умовах держава покладає особливу надію на ефективну діяльність системи освіти, що впроваджує в життя позитивний досвід попередніх поколінь, екстраполюючи його в реалії сучасного світу.

Закон України «Про освіту» (ст. 3) гарантує громадянам України право на безкоштовну освіту в усіх державних навчальних закладах незалежно від статі, раси, національності, соціального і майнового стану, роду і характеру занять, світоглядних переконань, належності до партій, ставлення до релігії, віросповідання, стану здоров'я, місця проживання та інших обставин. Це право забезпечується:

– розгалуженою мережею закладів освіти, заснованих на державній та інших формах власності, наукових установ, закладів післядипломної освіти;

– відкритим характером закладів освіти, створенням умов для вибору профілю навчання і виховання відповідно до здібностей, інтересів громадянина;

– різними формами навчання – стаціонаром, заочною, вечірньою, екстернатом, а також педагогічним патронатом.

Формування й реалізація принципів побудови освіти в Україні ґрунтується на загальнолюдських цінностях, основоположних засадах організації освітньої діяльності загалом, традиціях вітчизняної школи, враховує головні завдання, які їй необхідно вирішувати на сучасному етапі. Одним із таких завдань є педагогічне вирішення проблеми виховання соціально занедбаних дітей.

Глибока економічна та соціальна криза в нашому суспільстві, недоліки у роботі державних і, зокрема, правоохоронних органів сприяють суттєвим порушенням прав дитини, невпинному зростанню безпритульності та бездоглядності. В останні роки помітно збільшилась на вулицях наших міст також і кількість безпритульних дітей, що пов'язано з політичними та соціально-економічними змінами, які

відбуваються в Україні.

Дітей із соціальною занедбаністю з достатньою точністю підрахувати неможливо, насамперед тому, що критерії соціальної занедбаності не мають чіткого визначення, однак очевидно, що їхня кількість набагато перевищує кількість безпритульних, які теж, безумовно, характеризуються соціальною занедбаністю.

Значна кількість українських дітей, чиї сім'ї виявились неспроможними у виховному плані, нині виховується у школах-інтернатах. Кількість влаштованих до закладів усіх форм власності для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, збільшується; тенденція цього показника зберігається і сьогодні. А отже, інтерес дослідників до проблем виховної та навчальної роботи у школі-інтернаті зберігається і зростає.

Теоретичні засади діяльності шкіл-інтернатів у останні роки розроблялися в роботах Б. Кобзаря, А. Наточія, Є. Постовойтова, В. Слюсаренка та ін.

Слово «інтернат» походить від латинського слова «internus», що в перекладі означає «внутрішній». Сьогодні у системі освіти України досить скромне місце за чисельністю (близько 700) і дуже важливе за значенням займають загальноосвітні школи-інтернати різних типів (28 типів), вихованцями яких є діти і підлітки з певними соціально-психологічними проблемами у житті і такі, які мають вади у фізичному та розумовому розвитку». В останнє десятиліття відзначається також поява нових шкіл-інтернатів та переформування діючих з орієнтацією на роботу з обдарованими дітьми із сільської місцевості, як це бачимо, скажімо, в с. Ковалівка Полтавського району та інтернаті №1 м. Полтава.

Цілеспрямоване формування особистості дитини в школі-інтернаті передбачає систематичне і комплексне використання принципів, засобів, форм, методів гуманістичного виховання. Результативність виховного процесу залежить від педагогічних умов, серед яких особливо значущим є співвідношення позиції особистості і системи педагогічних впливів.

Спостерігаються два основні варіанти інтернатів нового типу: школи-інтернати виключно для обдарованих дітей та школи-інтернати змішаного типу, де, поміж звичайного соціально детермінованого контингенту у спеціальних класах (зазвичай, старших) навчаються діти, що відзначаються обдарованістю в певній сфері. Особливості навчально-виховного процесу в таких школах ще мають стати предметом дослідницького розгляду, оскільки утворюється цікаве і незвичайне виховне середовище.

Загалом же, школа-інтернат – це навчально-виховний заклад системи народної освіти, що здійснює загальну середню освіту при цілодобовому перебуванні дітей шкільного віку. В окремих випадках

діти, навчаючись у школі-інтернаті, можуть проживати у сім'ях, проте переважна кількість контингенту вихованців постійно проживає у закладі.

Керівником школи-інтернату є директор, що має педагогічну освіту. У штаті закладу передбачено наявність педагогів (учителі, вихователі), адміністративно-господарчого, медичного персоналу, працівників харчоблоку. Незамінною в останні роки визнається посада психолога, що надає значну допомогу педагогічному складу в діагностиці та корекції особистісних відхилень вихованців. Ця обставина доводить наявність характерних для вітчизняної системи освіти зрушень у бік наукової обґрунтованості та систематизації виховних впливів на дитину, дедалі ширше впровадження особистісного підходу в освіті.

Як правило, школи-інтернати розміщуються в типових приміщеннях, частіше декількох, що мають навчальні класи, кабінети, лабораторії, приміщення для трудового навчання і профорієнтації, занять спортом, рекреації, спальні кімнати, вітальні, санітарні вузли, душові, кімнати гігієни дівчаток, приміщення культурно-масового призначення (актова зала, бібліотека, кімнати для гурткових занять, приготування уроків, відпочинку), адміністративно-господарчі приміщення, блок харчування, медичний блок тощо.

До основних завдань інтернатної установи відносяться:

- створення сприятливих умов, наближених до домашніх, що сприяють розумовому, емоційному і фізичному розвитку ;
- забезпечення соціального захисту, педагогічної реабілітації вихованців;
- освоєння освітніх програм, навчання і виховання на користь , суспільства і держави;
- забезпечення охорони і зміцнення здоров'я вихованців;
- охорона прав і інтересів вихованців.

Відзначаючи, що в загальноосвітніх школах-інтернатах здебільшого виховуються сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, та діти з проблемних і матеріально незабезпечених сімей, дослідниця підтверджує, що більшість із них – це педагогічно занедбані діти з негативним життєвим досвідом.

Особливості навчально-виховного процесу в школі-інтернаті зумовлюються, насамперед, тим, що вона являє собою специфічне середовище життя і виховання дитини, яке протягом десятиліть формувало як свої переваги, так і недоліки. Його недосконалість зумовлюється чинниками як суб'єктивними (насамперед, властивостями педагогічного та дитячого колективів конкретного закладу), так і об'єктивними, притаманними даному різновиду закладів у цілому.

Отже, як бачимо, інтернатні заклади – явище вельми неоднозначне. З

огляду на сказане, педагогічний аналіз процесу виховання соціально занедбаних дітей в умовах школи-інтернату не буде достатнім, якщо поза увагою залишиться зміст виховання загалом як інтегруючого чинника усунення соціальних деформацій і забезпечення повноцінного соціального розвитку.

МАЙБУТНІЙ МЕНЕДЖЕР: ОСОБИСТІСНІ ОРІЄНТИРИ ПРОФЕСІЙНОГО ВИБОРУ

*Дзекун Ю. О.
Полтава, Україна*

Перш ніж обрати майбутню професію, молода людина повинна як самотужки, так і спираючись на сторонню думку чи допомогу, максимально точно визначити: ким же саме їй, конкретній особі, найбільш доцільно стати, де вона зможе не тільки успішно самореалізуватися, а й отримати прийнятну віддачу, адекватну уявленням про гідне становище в суспільстві та матеріальне забезпечення.

При цьому дуже важливо звернути увагу на таку сторону професії, що привернула увагу майбутнього абітурієнта, як притаманні їй вимоги до нього як до особистості і можливість ці вимоги задовольнити. Адже існує низка характеристик, не маючи яких, важко або й неможливо досягти успіху в окремих галузях, і можливі проблеми варто виявити заздалегідь.

Сьогодні в закладах загальної середньої освіти набуває поширення практика профконсультації, завданнями якої є допомога школяреві [3, с. 37]:

– усвідомлено й обґрунтовано прийняти рішення щодо вибору професії, профілю навчання, місця роботи. Не секрет, що уявлення щодо останнього в школяра часто часто неточні, поверхневі і не відбивають реальної картини;

– розробити основні шляхи і способи освоєння вибраної професії, місця роботи. Ми вважаємо, що в останньому випадку мова повинна йти не лише про освоєння, а й про пошук і розгляд можливих варіантів, що, ймовірно, в дійсності будуть більш виграшними ніж ті, які обиралися спочатку;

– пізнати свої слабкі і сильні сторони та можливості. Саме цей крок часто є досить болісним для дитини і потребує від дорослого особливої тактовності, розважливості, вміння збалансувати позитив та негатив як у особистісних характеристиках дитини, так і в умовах її життя, що можуть як сприяти реалізації зробленого вибору, так і заважати їй.